

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Növénykerttől ne féltsék a fákat!

Jogszerűen, engedély birtokában történnek a fakivágások

Budapest, 2016. augusztus 5. (péntek) – A Fővárosi Állat- és Növénykert a múltban is vágott ki fákat, és a jövőben is fog! Természetesen mindenkor szakmai indokok alapján, a fennálló szabályokat maradéktalanul betartva. A hétfői fakivágásokat is az érvényes jogszabályoknak megfelelően, szakértői vélemények alapján, engedéllyel végezte el a Fővárosi Állat- és Növénykert, mint ahogy az elmúlt 150 év összes többi fakivágását is. A fakivágással kapcsolatos érzelmeket az intézmény megérti, de nem enged abból az alapelvből, hogy a kérdést szakmai alapon kell megközelíteni. Azt a szemléletet, hogy fák kivágása szükségszerűen elítélendő lenne, a Fővárosi Állat- és Növénykert, mint egy országos természeti védelem alatt álló arborétum és botanikus kert felelős kezelője, nemcsak elutasítja, hanem demagógnak és veszélyesnek tartja. A biztonsági és a szakmai szempontokat minden törvényes eszközzel érvényesíteni fogja.

A Fővárosi Állat- és Növénykert által augusztus 1-én, hétfőn végrehajtott fakivágásokkal kapcsolatban számos téves híradás látott napvilágot. Több médiumban – a magukat Ligetvédőknek nevező csoport valótlan tájékoztatása alapján – olyan állítások is megjelentek, hogy az Állatkert engedély nélkül vágott volna ki fákat. Más médiumok a Ligetvédőket idézve azt közölték, hogy ha volt is ilyen engedély, azt a demonstráció idején nem mutatták meg a helyszínen.

A Ligetvédők állításainak egyike sem felel meg a valóságnak! Minden jelenlévő számára világos volt az engedély megléte, az erről szóló hirdetményt pedig a helyszínen lévő rendőrökhöz hasonlóan a Ligetvédők több képviselője is megtekintette.

A valótlan közlések miatt az Állatkert egyeztetést kezdeményezett a Ligetvédőkkel, akik elismerték a megjelent közlések valótlanosságát. Ígéretet tettek arra, hogy a Ligetvédők helyreigazító sajtóközleményben tájékoztatják a médiumokat arról, hogy nem fedik a valóságot az engedély hiányáról, illetve a hirdetmény bemutatásának megtagadásáról szóló állítások. Mivel a Ligetvédőknek ezen közleményének az érintett médiumokban nincsen érzékelhető jele, ezért a Fővárosi Állat- és Növénykert az alábbiakat teszi közzé az ügyben:

Több ezer fát vágtak már ki az Állatkertben!

A Fővárosi Állat- és Növénykert létesítése, azaz 150 esztendeje foglalkozik parkfenntartással, s ezen belül fás szárú, illetve fatermetű növényekkel is. Jelenlegi faállományának jelentős része többször cserélődött. A fákkal kapcsolatos munkálatok, feladatok között – ahogy a parkfenntartásban mindenütt – nemcsak ültetésekre, átültetésekre, koronaalakításra, sebkezelésre, odvak plombálására és más hasonló műveletekre kerül sor, hanem esetenként fák kivágására is. Ahhoz, hogy a mai gyönyörű parkot élvezhessék a látogatók, másfél évszázadnyi idő alatt számos fát, a becslések szerint ezernél is többet vágtak már ki az Állatkertben története során!

Ez így volt a múltban, így van a jelenben, s így lesz a jövőben is. Természetesen alapelv, hogy a fakivágásokra kizárólag szakmailag indokolt esetben, illetve a vonatkozó jogszabályok maradéktalan betartásával kerülhet sor. Ennek megfelelően az Állatkert soha nem tett, és a továbbiakban sem fog olyan ígéretet tenni, hogy egyáltalán nem fog fát kivágni. Nem létezik olyan tudományos, illetve szakmai érv, amely ezt az ésszerűtlen, káros, demagóg, sőt veszélyes elképzelést alátámasztaná.

Sőt, a Fővárosi Állat- és Növénykert minden törvényes eszközzel fellép azzal a szemlélettel szemben, hogy a fák kivágása minden esetben elutasítandó lenne!

A fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet előírja, hogy a fás szárú növények fenntartása, kezelése során a használó köteles gondoskodni az ingatlanán lévő fás szárú növények emberi életet, egészségét veszélyeztető részeinek eltávolításáról. Az Állatkertben évente milliányi látogató, felerészben gyermek fordul meg, akiknek biztonságát, testi épségét, életét az intézmény nem kívánjuk azzal kockáztatni, hogy szeles időben fák ágai, vagy beteg, vagy előregedett fák korhadt törzsei rájuk zuhanjanak.

A sokfelé terjedő, „intelligens ember nem vág ki fát, a többieknek tilos” demagóg szlogennel szemben a Fővárosi Állat- és Növénykert azt az elvet vallja, hogy a parkfenntartást, s ezen belül a fakivágást is csak tájékozott és szakavatott emberre szabad bízni, mert a tájékozatlan ember vagy olyan fákat is kivág, amelyeket nem kellene, vagy nem vágja ki azt sem, amelyiket pedig feltétlen szükséges volna.

A mostani fakivágások is engedéllyel, alapos okkal történtek

Jelen esetben az intézmény kezelésébe tartozó mintegy két és félezer fatermetű növényegyed közül összesen 7, a megszűnt Vidámparktól örökölt területen, annak kerítése közelében álló fa kivágásáról van szó.

A kivágás oka egyrészt, hogy a területhasználat módja megváltozott: a múltban vidámparkként működő területből állat- és növénykert lesz. Vagyis ilyen beavatkozásokra mindenképpen szükség lenne, részben a park rekonstrukciója miatt, részben az új állat- és növénybemutató létesítmények miatt, teljesen függetlenül attól, hogy Meseparkot, Pannon Parkot és benne biodómot, vagy bármilyen más fejlesztést valósítanak-e meg a területen. Ráadásul a városligeti intézmény a környezetbarát, megújuló energiaforrások felhasználásának híve, ám ahhoz, hogy az Állatkert klasszikus területéhez hasonlóan az új területen is meg lehessen oldani a Széchenyi Fürdő termálvizének hőjével való fűtést, ugyancsak szükség van beavatkozásokra, a meglévő közműhálózat átalakítására.

A fakivágások a fentiekén túl a Meseparkkal vannak összefüggésben. Ezt az új bemutatóhelyet az Állatkert részben a volt vidámparki terület szélén, részben olyan területen kívánja létrehozni, amely mindig is az Állatkerthez tartozott, de korábban üzemi funkciókat látott el, műhelyekkel, raktárakkal, parkolóval, irodákkal. Ezeket a funkciókat Állatkert átköltözteti egy nem központi elhelyezkedésű, a volt Vidámpark mögött található, korábban az Országos Toxikológiai Intézet által használt területre. Így eddig burkolattal fedett, a közönség elől több mint száz éve elzárt, üzemi funkciókat ellátó terület, valamint az egykori versenyautó pálya környékét jelentő, nagyrészt szintén lebetonozott vidámparki zóna helyén egy másfél hektáros, gondosan parkosított, élő állatok sokaságát bemutató, simogató-állatkert karakterű, játszótérrel is kiegészített Mesepark jön majd létre, amely tematikailag a magyar mesék állatvilága, illetve kezes állatok és az ember-állat kapcsolatok bemutatása köré fog szerveződni. A Meseparkhoz tartozik majd az új madárkórház is, amely az egyre növekvő számban bekerülő, már ma is évente csaknem kétezerre tehető, emberi segítségre szoruló állat mentésének új, nagy kapacitású központja lesz.

A Mesepark és a kapcsolódó madárkórház kialakításához, illetve az üzemeltetési zóna átköltöztetéséhez (amely tehát a Mesepark és a madárkórház létesítésének előfeltétele) szükséges terveket a mérnökök azon alapelvet követve készítették el, hogy az minél kevesebb meglévő fát érintsen. Így ezek a műveltek végül összesen 15 fát érintenek. A 15 fa közül 8 átültetésre kerül, 7 fát azonban az állapotánál fogva nem érdemes átültetni azért, mert ezek a fák

- előregedettek;
- sérült és pudvásodó törzsűek, illetve sérült gyökérszárak;
- odvasodó, illetve erősen odvasodó törzsűek;
- erősen, illetve rendkívüli mértékben megdőlték;
- felnyurgultak, féloldalasak, töredező ágrendszerűek, formátlanok;
- nem tervszerűen ültetett, hanem magról kelt faegyedek, gyomfák; illetve
- inváziós fajhoz tartoznak.

Állapotuk miatt a szóban forgó faegyedek némelyike még veszélyes is, illetve egy részüket a tervezett munkálatoktól függetlenül is ki kellene vágni.

Ez a hét (illetve jelenleg már csak négy), a fent említett állapotban lévő fa van tehát a mérleg egyik serpenyőjében, az új MesePark és a kapcsolódó madárkórház az összes ott bemutatni tervezett állattal és gazdag növényzettel van a másikkban. Az Állatkert szakemberei az utóbbit választották, s ezzel a felkért külső szakértők, illetve az ügyben eljáró hatóságok is egyetértettek.

A fák kivágásával kapcsolatos folyamat a következő volt:

- első körben a Fővárosi Állat- és Növénykert saját, a növénygyűjteményért és a parkfenntartásért felelős szakemberei vizsgálták meg, hogy mely fák esetében van szükség azok kivágására; az Állatkertben – más szakterületek képviselői mellett – 5 fő természetvédelmi ökológus, természetvédelmi mérnök, illetve környezetvédelmi mérnök, 13 fő biológus illetve biológiai szakos tanár, 10 fő agrármérnök, 4 fő kertészmérnök és 1 fő erdőmérnök is dolgozik, akik közül többen tudományos fokozattal (PhD, kandidátus) is rendelkeznek; így az intézmény nincs híján a megfelelő szakembereknek;
- a volt vidámparki területre külön ökológiai kockázatelemzést is készítették külső szakértőkkel, mivel az intézmény régi területét külön természetvédelmi kezelési terv alapján gondozzák;
- valamennyi érintett faegyed állapotáról kikérték igazságügyi szakértő szakvéleményét is;
- a fenti szakvélemények alapján a Fővárosi Állat- és Növénykert – a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően – fakivágási engedélykérelmet adott be az ügyben illetékes hatóságnak, Budapest Főváros Kormányhivatala V. Kerületi Hivatalának;
- a tárgyban lefolytatott közigazgatási engedélyezési hatósági eljárás során a hatóság képviselői helyszíni szemlét is tartottak, majd a 2016. július 11-én kelt BP/05/07/02947-3/2016. számú határozattal a fakivágási engedélyt megadták; az ezzel kapcsolatos hirdetmény a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően közzétételre is került;
- az engedélyezett 7 fából 3 fa hétfőn, az előírt idő betartásával kivágásra került.

Milyen volt és milyen lesz a volt vidámparki terület botanikai–kertészeti képe?

Az egykori Vidámpark 6,5 hektárnyi területéből az átvételkor 43 ezer négyzetméter volt a burkolt szabadter. Ez részben díszburkolattal fedett területeket jelentett (betonelemek és kockakő több mint 10 ezer négyzetméteren), részben leaszfaltozott területeket, legnagyobb részben pedig nagy vastagságban lebetonozott területeket jelentett. További 13 ezer négyzetméter területet foglaltak el a különféle építmények, s csak a fennmaradó, egy hektárnál kevesebb területet neveztek zöldfelületnek. Legalábbis papíron, hiszen ennek a területnek igen jelentős részét murva és kavics borította, pár száz négyzetméterre volt tehető az, amit a legnagyobb jóindulattal már tényleges zöldfelületként lehetett értékelni.

Az Állatkert klasszikus területének botanikai képét az határozza meg, hogy egy állat- és növénykertről van szó. A volt Vidámpark területén viszont a cél a mutatványos vidámparki játéküzemek működtetése volt. Ebből a különbségből adódóan a két terület botanikai képe is egészen más. Az Állatkert klasszikus területén egy értékes gyűjteményes kert működik, amely kiérdemelte a Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetsége (MABOSZ), valamint a Nemzetközi Botanikus Kerti Szövetség (BGCI) tagságát, illetve az országos jelentőségű védett természeti terület minősítést is. A megszűnt Vidámparktól örökölt terület botanikai színvonala ettől messze elmarad, hiszen a parkfenntartást nem a gyűjteményes kertekre, sőt, még csak nem is a pihenőparkokra jellemző elvárások szerint, hanem a vidámparki játéküzem szempontjainak megfelelően valósították meg. Ez a számok nyelvén például azt jelenti, hogy amíg a klasszikus állatkerti területen átlagosan 50 négyzetméterre jut egy fa, a volt vidámparki területen ez a szám csak 160 négyzetméter.

Az Állatkert klasszikus területén évről évre elvégzik a szükséges faápolási munkákat, ennek köszönhető a fák jó állapota. A kiöregedett, beteg, sérült fák időbeni kivágását és pótlásukat nagy gondtal és jelentős ráfordításokkal, tervszerűen és folyamatosan végzik el az Állatkert szakemberei. Ugyanez igaz az új fák telepítésére is: csupán a 2010 és 2012 között megvalósult parkfejlesztési programok keretében mintegy kb. 1250 új fa és cserje telepítésére került sor.

Ami a volt vidámparki terület fájának állapotát illeti, a terület átvételekor az Állatkert saját kertészeti szakemberei, valamint a faállomány felmérésére felkért külső szakemberek egybehangzóan állapították meg, hogy a fákon számos nyoma látható a vidámparki idők szakszerűtlen faápolási gyakorlatának. Például szakszerűtlen csonkolások, fűkaszák okozta sebek, ezek nyomán gombás és más fertőzések, amelyek az egészséges fákra is veszélyt jelentenek, stb. Emellett a pótló telepítéseket sem kellő szakszerűséggel végezték el a korábbi évtizedekben. A faápolási munkálatok hiánya, illetve szakszerűtlensége az egyes fákra nézve egészségi állapotbeli, illetve esztétikai következményekkel járt. Így a területen elég magas a nem a fajra jellemző megjelenésű, csökkent díszértékű és jelentősen károsodott, beavatkozást igénylő faegyedek száma. Sok a spontán növekedett invazív, idegenhonos fajokhoz tartozó faegyed is.

A Fővárosi Állat- és Növénykertnek feltett szándéka, hogy a volt vidámparki terület botanikai-kertészeti képe mielőbb megközelítse azt a színvonalat, amelyet az Állatkert klasszikus területén a közönség az elmúlt másfél évszázad erőfeszítései nyomán megismerhetett és megszokhatott. Ehhez a volt vidámparki terület parkjának átfogó rekonstrukciójára van szükség, amely egyebek mellett együtt jár a növényzet részleges cseréjével is. Mindezt természetesen úgy kell megvalósítani, hogy a jelenleg meglévő faállomány értékes része megmaradjon. De fel kell vállalni azt is, hogy ahol szükséges fák kivágása, ott ezt is meg kell tenni, természetesen alapos mérlegelés után, a vonatkozó jogszabályok betartásával és a szükséges engedélyek birtokában. A rekonstrukció keretében természetesen faültetésekre is sor kerül, a tervek szerint a következő 3 évben még további 250 új fát telepít az Állatkert a volt vidámparki területre.

A területen tervezett fejlesztések megvalósítását követően több mint 4 hektáryi lesz a szabad terület, amelyből csak a sétányok lesznek leburkolva, a többi – az Állatkert klasszikus területéhez hasonlóan – az állatok és a növények számára lesz fenntartva. A fedett park, a biodóm alapterülete 1,7 hektár lesz, s bár ez építménynek számít, a korábban a területen állt építményekhez képest mégis lényeges különbség, hogy amíg azokban játékörömekek (pl. dodgem, szellemvasút), műhelyek, irodák működtek, növényzet pedig egyáltalán nem volt, a biodóm fedett parkjában, mint egy pálmaházban, szintén állatok és növények lesznek. A növényzetet a belső térben a tervek szerint egyebek mellett 1380 fatermetű növényegyed képviseli majd. Ez a fedett park 12 hónapon át áll majd a látogatók rendelkezésére. De a biodómon kívüli, szabadterei zöldfelületek is kétszer akkora területet foglalnak majd el, mint az egykori Vidámparkban.

A fejlesztési területtel, illetve a kapcsolódó botanikai-kertészeti kérdésekkel kapcsolatos fenti információk, illetve további tudnivalók régóta nyilvánosak. Május közepe óta az Állatkert honlapjának a Meseparkkal és a Pannon Parkkal foglalkozó tematikus oldalán minden érdeklődő számára hozzáférhetőek [<http://www.zoobudapest.com/pannonpark>].

Mikor indokolt a fák kivágása?

A Fővárosi Állat- és Növénykert természetesen tisztában van azzal, hogy a fák kivágása mindenkor érzékeny kérdés. Sok embernek szorul el a szíve már akkor, ha csak közelítenek a láncfűrészszel egy fa felé, hogy arról ágakat távolítsanak el, vagy akár az egész fát kivágják. Az élővilággal barátságos viszonyt ápoló, jóérezésű embereknek ez fontos érzelmek, különösen akkor, ha városlakóként érzi, mennyire szüksége van a városoknak a növényzetre, zöldfelületekre. Ezek az érzelmek tehát becsületére válnak az embernek és tiszteletet érdemelnek.

Ugyanakkor fontos megjegyezni azt is, hogy a dolgok megítélésében az érzelmek mellett az értelmet és a szaktudást sem szabad nélkülözni! Ebben az esetben például a botanikai, kertészeti szakismereteket. A parkfenntartásban, zöldfelület-gazdálkodásban, a szakszerű kertészeti munkák során egyes fák kivágása, vagy ágaik visszavágása nem ördögtől való dolog, hanem a bizonyos esetekben elvégzendő műveletek egyike. A kérdést nagyon leegyszerűsítve négy csoportba lehet az olyan eseteket sorolni, amikor a fakivágásnak helye van:

- fák kivágása balesetvédelmi, biztonsági okokból – főleg idős, korhadt, elhalt fák esetében, ahol attól kell tartani, hogy a fák rádőlnek, ágaik rázuhannak a fák alatt sétálókra (ez különösen fontos szempont az Állatkertben, ahol évente egymillió látogató fordul meg);

- fák kivágása kertészeti fenntartási okokból – például növény-egészségügyi okokból; esztétikai okokból a nem a fajra jellemző habitusú fák esetében; az egyes fák közötti kedvezőtlen kölcsönhatások (pl. árnyékolás, túlsúfolt telepítés) miatt;
- fák kivágása olyan esetekben, amikor a park egészének hosszú időre szóló fenntartása szempontjából szükséges egyes fák leváltása; ilyen eset például
 - a kertszerkezet állandóságának megőrzése vegyes korú állomány biztosításával, vagyis öreg, rossz állapotú példányok helyére fiatal egyedek telepítése (történeti kert esetében különösen indokolt);
 - gyűjtemény gazdagítása, azaz minőségi csere (gyűjteményes kert esetében különösen indokolt),
 - természetvédelmi érték megőrzése és emelése, pl. özönfajok gyérítése, helyettük honos fajok telepítése (természetvédelmi terület esetében különösen indokolt);
- fák kivágása területhasználati okokból – sok parkosított területnél nem maga a park jelenti az egyetlen funkciót, hanem pl. a benapozás, árnyékolás lehetősége más lények számára (állatkerteknél, strandoknál), vagy éppen a vidámparki szórakoztatás (a volt Vidámpark esetében is így volt); az ilyen helyeken előfordul, hogy az elsődleges funkció biztosítása, illetve fejlesztése megköveteli egyes fák kivágását vagy áttelepítését.

A Fővárosi Állat- és Növénykert nem híve azt esztelen fakivágásnak. De nem híve más esztelenségeknek sem. Éppen ezért – szakmai alapokon – mindenképpen ragaszkodik ahhoz az állásponthoz, hogy vannak olyan esetek, amikor helye van a fák kivágásának. Ezekben az esetekben az Állatkert, ahogy a múltban, ezután is el fogja végezni a szükséges fakivágásokat.